

MAGYAR GYÁRIPAR

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének lapja

Milyen lesz a magyar munkaerőpiac 10 év múlva?

Stratégiai tanulmány
az MGYOSZ
kezdeményezésére

3. oldal

**Kohéziós jelentés: Csökken-
tek az egyenlőtlenségek az
EU tagállamai között** 11. oldal

**Deloitte-felmérés:
Optimisták a közép-európai
pénzügyi vezetők** 14. oldal

**Állami támogatás: EU-
vizsgálat a kínai tulajdonú
napelemgyártóknál** 19. oldal

TARTALOM

MGYOSZ-HÍREK

A magyar régiók munkaerőpiaca 2035-ben – Stratégiai előrejelzés..... 3

Munkaerő-utánpótlás és társadalmi felelősségvállalás a Tanítsunk Magyarországotért Program segítségével..... 9

Mi várható a hazai területfejlesztés megújítása terén?..... 10

FÓKUSZBAN

9. kohéziós jelentés: csökkentek az Európai Unió régiói és tagállamai közötti egyenlőtlenségek..... 11

NAGYÍTÁS

Optimisták a középeurópai pénzügyi vezetők..... 14

Kiderült, hogy milyen cégek kerülnek a NAV ellenőrzéseinek célkeresztjébe 2024-ben..... 16

EURÓPAI UNIÓ

Megerősítette az EU „AAA” besorolását a Moody's..... 17

SZTNH: 30 százalékos európai szabadalmi díjkedvezmény a mikro-vállalkozásoknak..... 18

Az EU vizsgálatot indított kínai tulajdonú napelemgyártókkal szemben az állami támogatások miatt..... 19

Több mint 424 millió eurós támogatás 42, a kibocsátásmentes közlekedést elősegítő projektnek..... 19

KÖNYVJELZŐ

Miért ne olvassunk híreket?..... 20

A zen köztünk van..... 21

**A MAGYAR GYÁRIPAR
az MGYOSZ hivatalos havilapja**

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Címlapkép: istock.com

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

„A leszakadó rétegek integrációja a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosításával kezdődik”

Színvonalas oktatás nélkül nem megy

Állandósuló munkaerő-hiány, már nemcsak szakmunkásoknál, de a segéd- és betanítottaknál is, folyamatosan emelkedő bérigény, alacsony mobilitási hajlandóság, külföldi munkások megjelenése, a képzés és a piaci igények között növekvő eltérés – nagyjából így néz ki ma a munkaerőpiac Magyarországon. Nem egyszer előfordul már, hogy az aktuális fejlesztések nagy kérdése, lesz-e elég képzett ember az új technológia működtetéséhez. Ha nemleges a válasz, akkor néha elmarad a beruházás, vagy jobbik esetben olyan megoldás születik, ami zömmel arra irányul, miként lehet a munkaerő-igényt csökkenteni automatizálással, mesterséges intelligenciával, robotokkal. Akárhogy is nézzük: a gazdaságfejlesztés kulcskérdése ma is a megfelelő munkaerő.

Az MGYOSZ-ban a múltban is több kutatás, felmérés vizsgálta a kialakult helyzetet, s születtek olyan javaslatok, amelyek a helyzet javítására irányultak. Az MGYOSZ 2018-ban publikálta „A tudásalapú, innovatív társadalom szakképzésének stratégiája” című állásfoglalását, amelyet szintén egy országos rendezvénysorozat tapasztalatainak figyelembevételével készített el. Ebben a javaslatcsomagban fogalmazódott meg az MGYOSZ víziója a versenyképes közoktatás és szakképzés rendszeréről. Az évek során számos javaslat beépült a jogszabályokba és a szakképzési rendszerbe, ám a teljes körű megvalósítás még várat magára.

Most újra nekilendült az MGYOSZ, és tavaly ősszel a 6 régióközpontban és Budapesten szervezett workshopokat helyi munkaadók,-munkavállalók, szakképzési intézetek, érdekképviseletek részvételével, ahol a jelenlegi helyzet vázolója után a résztvevők azt határozták meg, milyen speciális jellemzői vannak a helyi munkaerő piacnak, milyen felhajtóerők határozzák meg a jövőt, s elmondták, hogy véleményük szerint hogyan fog kinézni a helyzet 10 év múlva.

Az így kapott kép jól bemutatta a helyben megoldható, megoldandó gondokat, s azokat a feszültségpontokat is, melyek országos, központi megoldásra várnak. Vannak tipikus, mindenhol előforduló feszültségek, és akadnak egyedi jellemzők is.

A workshopok mellett elindult egy kérdőíves megkérdezés is, melyre 170 vállalat küldte vissza válaszait. A két felmérés alapján született meg a Kopint-Tárki közreműködésével az a teljes munkaerőpiacot átfogó stratégiai előrejelzés, ami a helyzet elemzésén túl javaslatot tesz a változtatásra is. „Ami a lényeg: az oktatás a kulcs a regionális gazdasági különbségek kiegyenlítésében, hiszen amennyiben képes kellőképpen rugalmasan alkalmazkodni a munkaerőpiaci igényekhez, illetve megfelelő tudást tud biztosítani a képzésben résztvevőknek, akkor a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően tudja támogatni a helyi gazdaság versenyképességét és fenntarthatóságát.”

A 2018-ban publikált komplex szakképzési reform hasonló következtetésekre jutott: az oktatás az alfája és omegája a továbblépésnek. Ebben nemcsak a szakképzés, de az általános és középiskola minőségének javítása is beletartozik. „A leszakadó rétegek integrációja a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosításával kezdődik. Hosszú távon ez teszi lehetővé a belső munkaerőtartalék mozgósítását a foglalkoztathatóság és szociokulturális helyzet javításán keresztül, 10 éves időtávon azonban ez a munka nem tud átütő eredményt hozni.” De valamit segíthet. De már most el kell kezdeni.

A MAGYAR RÉGIÓK MUNKAERŐPIACA 2035-BEN – Stratégiai előrejelzés

Milyen lesz 10 év múlva a magyar munkaerőpiac? Erre a kérdésre ad szakmailag – elméleti és gyakorlati megközelítésből – minden részletre kiterjedő stratégiai előrejelzést az MGYOSZ által kezdeményezett, a Kopint-Tárki bevonásával készült stratégiai előrejelzés. A tanulmányból kiderül, a már ma is súlyos munkaerőpiaci helyzet javítása nem oldható meg helyi szinteken, szükség van előrelátó kormányzati lépésekre is. És ami a lényeg: az oktatás a kulcs a regionális gazdasági különbségek kiegyenlítésében, hiszen amennyiben képes kellőképpen rugalmasan alkalmazkodni a munkaerőpiaci igényekhez, illetve megfelelő tudást tud biztosítani a képzésben résztvevőknek, akkor a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően tudja támogatni a helyi gazdaság versenyképességét és fenntarthatóságát.

A munkaerőpiac jövőjét meghatározó trendek hajtóerői évtizedes távlatban

A WORKSHOPOK ALAPJÁN meghatározott hajtóerők közül kiválasztásra kerültek azok, amelyeket a résztvevők nagy hatású tényezőnek tekintettek, amelyek bekövetkezése lehet megjósolható vagy bizonytalan. Annak érdekében, hogy általános és országosan is értelmezhető képet adjanak, készült egy elemzés, melynek során a hajtóerőket 4 téma köré csoportosítjuk.

KOMPLEX GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM

Olyan hajtóerők tartoznak ide, amelyek a vállalatok termelékenységét, illetve annak

középtávú alakulását érintik, illetve társadalmi problémákat vetnek fel. Ezek a driverek jellemzően országos tényezők is egyben, így kezelésük helyi szinten csupán korlátozott eredményeket érhet el. Tipikusan ilyen például az eladósodottság kérdése, ami korlátozza az egyének munkavállalását és mobilitását. Hasonló probléma az infrastrukturális fejletlenség is. Ugyanakkor lehetőségként felmerült például az elektromos járműipar előretörése Magyarországon, ami akár komoly potenciál lehet valamennyi régióban. Ugyanakkor ennek hatása még nem ismert, mivel egyrészt

munkaerőigénye kisebb, környezeti terhelése pedig nagyobb, mint a belső égésű motorral ellátott autót gyártó üzemeké.

KLÍMA

Érdekes eredmény, hogy a klímaváltozás okozta várható gazdasági nehézségek csupán két régióban merültek fel, fontosságuk miatt azonban mindenképpen külön kategóriát érdemelnek. Nemcsak az agráriumban, hanem a termelésben is komoly fennakadásokat okozhatnak az aszályok és hóhullámok. Különösen azokban az ágazatokban

Ezt a tanulmány az „CORE” projekt keretében a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége megrendelésére készült, az MGYOSZ és a KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutató Zrt. együttműködésében.

A „CORE-Capacity Building of Resilient Employers in Hungary 101051655” projekt az Európai Bizottság társfinanszírozásával valósul meg.

A tanulmány az MGYOSZ által 2023. június és december között meg szervezett workshopok eredményeire alapoz. Ennek keretében Budapesten, Nyíregyházán, Miskolcon, Szegeden, Pécsen, Szombathelyen és Székesfehérváron volt ún. szcenáriótervező-workshopok. Ezt egészíti ki a 170 vállalat által kitöltött kérdőív. Most pedig az elkészült stratégiai tanulmány bemutatása zajlik a korábbi workshopok régiós helyszínein.

jelentkezik mindez, amelyek vizigényesek, mint például a rohamosan felfutó akkumulátorgyártás és elektromos járműipar.

MUNKAERŐ

A munkaerővel kapcsolatos hajtóerők minden régióban jelen vannak, és elsősorban a foglalkoztathatóságot érintik. Ebben a munkavállalók mellett a vállalatok felelőssége is feltűnik a megkérdezettek véleményében, habár erős az eltolódás a munkavállalók irányába. Gyakran említik a mobilitással, valamint a munkavállalási hajlandósággal kapcsolatos problémákat. A munkaerő- és készséghiány sok gondot szül, egyebek mellett a magas fluktuációt, továbbá a vendégmunkások megjelenésének szükségességét. Ez utóbbi csoportok társadalomba való részleges, valamint a munkafolyamatokba való teljes integrálhatósága nem megy zökkenőmentesen az eltérő kulturális és nyelvi adottságok miatt. Általános vélekedés, hogy a vendégmunkások jó munkaerőnek számítanak, felhasználhatóságuk azonban limitált, mivel fejlesztésük, oktatásuk helyben nehezen megoldható. Ugyanakkor a hazai munkavállalók egyértelműen kevesen vannak, és az utóbbi időben jelentősen nőtt a bérigényük, miközben munkatapas-

zatuk csökkent.

OKTATÁS

Minden régióban komoly probléma az ún. „skill-mismatch”, azaz hogy az oktatási rendszer nem olyan munkaerőt bocsát ki, amely azonnal beépíthető lenne a termelési folyamatokba. Általánosan rossz a megítélése a hazai munkaerő képességének, iskolázottságának, és abban is nagy az egyetértés, hogy a helyzet évről évre romlik. Komoly problémát jelent az alacsonyan iskolázott (legfeljebb 8 általános iskolát végzett) népesség foglalkoztathatósága. Ezek a csoportok bár kétségkívül komoly potenciált jelentenek a munkaerőpiacon mennyiségi szempontból, azonban jellemzően egyáltalán nem tudnak bekapcsolódni a termelésbe. Nincsenek túlságosan sokan, azonban egyre inkább az a jellemző, hogy a képességek lassan elválnak az elvégzett iskolai osztályok számától, azaz míg korábban a 8 általános iskolai végzettség volt a foglalkoztathatóság határa, addig napjainkban már a szakmai oklevél sem jelent garanciát arra, hogy az illető rendelkezik azzal a tudással, ami alkalmassá teszi őt a munkára.

Az azonosított hajtóerők fő kategóriák, bár vannak regionális specifikumok, ezek mindegyike országos kompetenciát igényel. Ilyen az oktatás, a foglalkoztathatósági tényezők, a klímavédelem és természetesen a társadalmi problémák is. A régiós vállalatok olyan intézkedéseket tudnak csupán tenni, ami helyben valamelyest enyhíti ezeket a problémákat, azonban a teljes megoldáshoz mindenképpen országos intézkedéscsomag szükséges.

RÉGIÓS MUNKAERŐPIACI HELYZET ÉS HAJTÓERŐK A WORKSHOPOK EREDMÉNYEI ALAPJÁN

Dél-Alföld

Hajtóerők:

- Gazdaságfejlesztési stratégia végrehajtása
- Klímabarát, erőforrás-hatékony környezeti fejlesztések
- Versenyképesség

A dél-alföldi régió gazdaságfejlesztési stratégiája torzítatlan helyzetképet mutat a térség állapotáról, pontosan azonosítva a fejlesztendő területeket. Ez az egyike azon kevés térségeknek, ahol a klímaváltozásra való válaszadást beemelték a cselekvési dokumentumokba. A térség jó mezőgazdasági, idegenforgalmi és oktatási adottságokkal rendelkezik, ezek megőrzése kulcsfontosságú feladat. Fő cél, hogy a munkaerőt hely-

ben tudják tartani, ehhez megfelelő infrastruktúrális fejlesztéseket kell végrehajtani. A megkérdezettek számítanak arra, hogy érdemi beruházások lesznek, amik segítik a régió versenyképességének növelését.

Dél-Dunántúl

Hajtóerők:

- Adataalapú vállalatirányítás és stratégiaalkotás elterjedése
- Mobilitás
- Jövedelmi egyenlőtlenségek
- Helyi kkv-k fejlesztése és az értékláncokba való bekapcsolódás elősegítése
- Munkaerőhiány
- Szakképzés

A régióban a problémák fő forrása a társadalmi egyenlőtlenségekből fakad. Országos viszonylatban magas a hátrányos helyzetű települések száma, az itt élők foglalkoztathatósága igencsak megoldatlan. Ez lényegében ebből fakad, hogy még akkor is munkaerőhiány van a térségben, ha a potenciális munkaerőtartalék itt lenne az egyik legnagyobb, azonban az emberek képzettségi szintje rendkívül alacsony. Ezért míg a nagyvállalatok jellemzően lefölközik a szakképzett munkaerőt, addig a kkv-k számára már nem marad elég képzett munkavállaló. Az elmaradottság másik forrása a rendkívül rossz infrastruktúra, aminek eredményeképpen a zsáktelepüléseken élők mobilitása nagyon alacsony. A régió vállalatai nagyon várnak egy olyan oktatási reformot, ami foglalkoztathatóvá tenné a régióban élők aktív korú, de munkanélküli lakosokat. Szintén itt jelenik meg az adataalapú vállalatvezetés hajtóerő is, ami jelentős, akár munkaerőben is mérhető megtakarítást jelentene a cégeknek.

Észak-Alföld

Hajtóerők:

- A lakosság eladósodottsága
- Fluktuáció
- Külföldi működőtőke beruházások
- Foglalkoztatottság szintje
- Szakképzés
- Mobilitás

Az észak-alföldi régióban az egyik legmagasabb a háztartások eladósodottsága, a rossz szociális helyzet a workshopok tapasztalatai a munkaerő-kínálatra is rányomja a bélyegét. Feltételezhető, hogy az adósságcsoport koncentráltan jelentkezik egy-egy jellemző társadalmi csoportnál, ami legális foglalkoztathatóságukat rontja. A térségben sokat várnak a betelepülő elektronikai- és járműipari beruházásoktól, bár a vállalatok,

sőt a kormányzat is elismeri, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű hazai munkaerő. A vállalatok egymástól "csábítják" el a munkaerőt, ezért magas a fluktuáció. Ezeket javítani legfeljebb a termelékenység javításával lehetséges, ami az oktatás országos szintű fejlesztését teszi szükségessé.

Észak-Magyarország

Hajtóerők:

- Alacsony iskolázottsági szint
- A rosszul fizető álláshelyek
- Gyenge infrastruktúra
- Bérfejlesztés
- Szakképzés
- Alacsony tanulási hajlandóság

A hazai régiók közül az észak-magyarországi lakosok átlagos képzettségi szintje az egyik legalacsonyabb, ez pedig alapjaiban korlátozza a vállalatok fejlődési lehetőségét. Az alacsony képzettségűek termelékenysége is átlag alatti, így jellemzően bérük is alacsony. A vállalatok sem tudnak fejlődni ezért az átlagos bérszínvonal is alig haladja meg a bérminimum szintjét. Ráadásul a környező régiókba történő ingázás is egyre jellemzőbb. A cégek jól látják a helyzetet, az iskolázottsági szint azonnali javítására van szükség ahhoz, hogy a térség fejlődése ne csupán a szociális transfereken múljon. Ehhez széles körű társadalmi fejlődésre van szükség, ennek időtávja azonban akár több is lehet, mint egy emberöltő.

Közép-Dunántúl

Hajtóerők:

- Duális képzésbe való belépés korlátai
- A munkavállalói igények megjelenése a szakképzésben
- A munkaerőpiaci kereslet és kínálat eltérése ("skills mismatch")
- Uniós pályázatok adminisztrációs terhei (duális szakképzés)

- A vállalati szemlélet bevezetése az oktatásban
- Vendégmunkások integrációja

A közép-dunántúli régió az egyik legfejlettebb térség Magyarországon. Olyan ipari körzet, amely széles spektrumú beszállítói kapcsolatokkal rendelkezik, és ahol a munkanélküliség lényegében nem létezik, ellenben komoly mértékű a munkaerőhiány. Az átlagos bérszínvonal magasabb, mint az országos átlag, így más régiókból is sikerül odavonzani munkaerőt. Ugyanakkor, a saját régió oktatási kapacitásait jelentősen javítani kellene, hogy a növekedési folyamatok fenntarthatók legyenek. A térség vállalatai szeretnék, ha nagyobb szerep jutna nekik a szakképzésben, megjelenne a vállalat saját szempontja az oktatásban. Ezáltal az oktatási rendszer olyan "kész" diákokat tudna kibocsátani, akik minimális betanulási idő mellett rövid időn belül integrálhatók lennének a termelésbe.

Ez volt továbbá az egyetlen térség, melynek képviselői szóvá tették, hogy az uniós pályázatok hiánya miatt elapadtak az olcsó finanszírozási lehetőségek, ezért egy alternatív (nem régióspecifikus) országos megoldásra van szükség.

Nyugat-Dunántúl

Hajtóerők

- Alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztathatósága
- Az elektromos járműipar terjedése
- A turisztikai potenciál kihasználtsága
- A kkv-k fejlettsége
- A klímaváltozás hatása az agráriumra
- Elvándorlás

A nyugat-dunántúli régió, az osztrák határ közelsége miatt, van leginkább kitéve a munkavállalók elvándorlási kockázatának. Nem csupán a viszonylag közeli ipari körzetek vonzzák a szabad kapacitásokat, hanem

A COVID-19 HATÁSA

Az MGYOSZ tapasztalatai szerint a COVID-19 járvány és a kapcsolódó lezárások alatt is nehezen találtak a vállalkozások megfelelően képzett munkaerőt. Háttér tanulmányunk szerint a világjárvány után a gazdaság újraindulása komoly munkaerőpiaci korlátokba ütközött, a magyar munkaerőpiac még feszesebb lett. Az észak-magyarországi régió kivételével, ahol a válaszadók nem tapasztaltak problémát a munkatársak toborzásával kapcsolatban, a többi térségben a túl magas bérigények és a tapasztalat hiánya jelentett gondot. Budapest kiemelkedik a tapasztalathány problémájával, míg a közép-dunántúli térségben a szakképzettséggel nem rendelkezők magas bérigénye okozott gondot.

az osztrák vállalatok is, ahol gyakran már német nyelvtudás sem szükséges, ugyanis az egész műszak magyar. Így a térség igencsak "várja" az elektromos járműipar megjelenését, mivel szemben a hagyományos robbanómotoros járműgyárakkal, az elektromos járműgyárak jóval kevesebb munkaerőt igényelnek, így remélhetőleg jelentős munkaerő szabadul fel, ezzel enyhítve a most igencsak nyomasztó hiányt. A térség specifikuma, hogy a vasi, zalai mezőgazdasági területek igencsak ki vannak téve a klímaváltozásnak, ami akár egyes termények természetességét is megakadályozhatja, de legalábbis alapjaiban megváltoztathatja a gazdálkodást. Ezt mielőbb kezelni kell, és el kell kezdeni a felkészülést, ami várhatóan emeli majd a térség versenyképességét.

5 trend, ami meghatározhatja a munkaerőpiac jövőjét

A HAJTÓERŐK ELEMZÉSE után és a workshopok eredményei alapján az alábbi 5 trendet határoztuk meg, mint amelyek a munkaerőpiacot leginkább meghatározhatják 2035-ig.

1. GYORSULÓ AUTOMATIZÁCIÓ

Az MGYOSZ a KOPINT-TÁRKI és a Vasas Szakszervezeti Szövetség együttműködésével 2022-ben véglegesített, két ipari ágazatban végzett tanulmánya szerint

(Bogó-Vakhal, 2022) a munkaerőpiaci szereplők tisztában vannak az automatizáció és a digitalizáció okozta változásokkal, érzékelik az alkalmazkodási kényszert, de nem érzik veszélyben a versenyképességüket sem a munkahelyüket a technológi-

ai fejlődés miatt. A mostani projektben résztvevő szakemberek már úgy látták, hogy az elkövetkező 10 évben az automatizációt a munkaerőhiány gyorsítja fel. Az automatizációt célzó beruházások viszonylag magas, egyszeri költséget jelentenek, amelyek gyorsan megtérülnek, ha rendelkezésre áll a megfelelő munkaerő. A korábbi tanulmányunk megállapításait is megerősítette ez a projekt, mely szerint a munkaerő alkalmazkodóképessége hosszútávon kulcs a munkaerőpiaci fenntarthatóságban és főként abban, hogy az automatizáció a termelékenység növekedésével járjon együtt. Magyarországon akár 900.000 munkavállalót is érinthet ez a folyamat a 2030-as években, leginkább a kétkezi- és képzetlen munkásokat, operátorokat, akik az ipari szektorban, közlekedési- és szállítási ágazatokban valamint az építőiparban dolgoznak. (Ebből a szektorból kerül ki a magyarországi munkavállalók 50%-a – PwC Hungary). Az átfogó oktatási reform jelentőségén túl a munkáltatók idősebbeket célzó munkahelymegtartó programjai kulcsszerepet játszanak. A fiatalok rugalmasabban alkalmazkodnak a technológiai fejlődéshez, esetükben az alapkészségek és az ún. soft skilliek (problémamegoldás, kreativitás, önálló munkavégzés, csapatszellem, megfelelő kommunikáció, projekt alapú tanulás) fejlesztése jelentheti

a kiinduló alapot a megfelelő alkalmazkodásban.

Az automatizáció regionális munkaerőpiacokra gyakorolt hatása annak függvényében fog alakulni, hogy milyen iparágak dominálnak a foglalkoztatásban (hozzáadott értékét illetve technológia/tudás-intenzitást tekintve), és milyen a munkaerő életkorbeli, képzettségbeli összetétele, hogyan képes a helyi munkaerőpiac a kínálatnak megfelelő összetételű munkaerőt biztosítani.

Fontos megjegyezni, hogy ellentrendként megjelenik az ún. slow life igénye. Ez alatt a fenntarthatósághoz, a természethez való kapcsolódáshoz tartozó jelenségeket kell érteni, illetve azt, ahogy megjelenik a kikapcsolódás igénye a felgyorsult világban. Különösen a fiatalok számára ma már teljesen mást jelent egy munkahely, mint néhány tíz évvel ezelőtt, a Z generáció számára rendkívül fontos a rugalmas munkavégzés, a munka–magánélet egyensúlya.

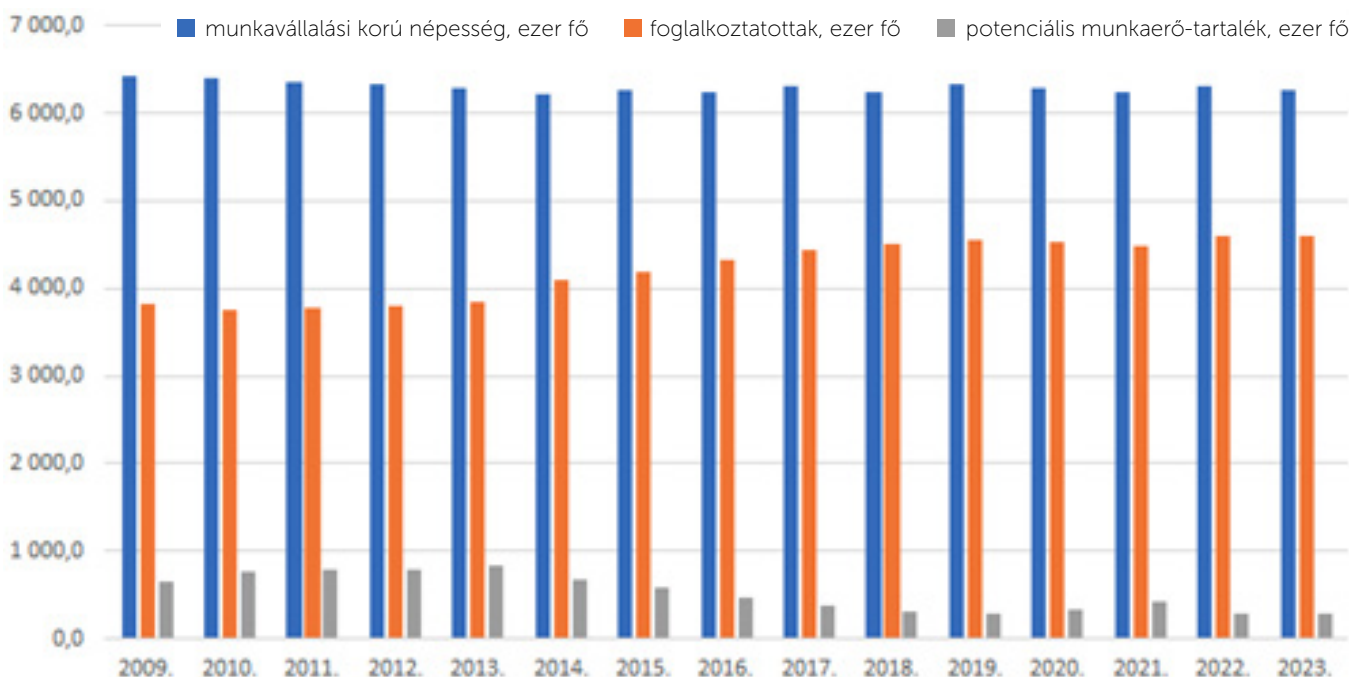
Ma már adottságnak számít, s a jövőben még inkább az lesz a megfelelő színvonalú digitális eszközpark, a nagysebességű adatkommunikációt lehetővé tevő mobil- és vezeték nélküli hálózati infrastruktúra, a különböző felhőszolgáltatások rendelkezésre állása mind a munkahelyen, mind pedig otthon. Ez a trend főként a szellemi foglalkozású, magasan képzett és városokban dolgozó munkaerő körében erősödhet, így a szegé-

nyebb, de nyugodt természeti környezettel rendelkező régiók profitálhatnak a távmunkában dolgozó hazai és külföldi állandó lakosok vonzásából.

2. NÖVEKVŐ MUNKAERŐ- ÉS KÉSZSÉGHÍÁNY

A munkaerő- és készség hiány mára Európa minden országában általánossá váló probléma. Míg jelenleg sem áll rendelkezésre elegendő munkaerő, és képzettségét, készségeit tekintve már most sem felel meg a munkaerőpiaci keresletnek, addig hosszú távon újabb trendek befolyásolják a munkaerő keresletét és kínálatát. A gazdasági növekedés és versenyképesség kiszolgálásán túl a munkaerőnek a jövőben alkalmazkodnia kell a fenntarthatóság, a technológiai fejlődés által diktált követelményekhez, amely nemcsak a munkavállaló, hanem a gazdaságpolitika és az oktatási rendszer rugalmas alkalmazkodó képességét is igényli. A legnagyobb európai munkaerő szövettség, a BusinessEurope tanulmánya szerint az európai munkaerőpiac 2050-ig 35 millió főt veszít majd el a munkaképes korú lakosságából. Magyarországon ez a szám évente nagyjából 30.000 fő, és a társadalomban meglévő munkaerőtartalékok is egyre kisebbek. Eközben a leszakadó társadalmi csoportok foglalkoztathatósági problémái továbbra is megoldatlanok, így az inaktív

A munkavállalási korú népesség gazdasági aktivitása (2009–2023)

Forrás: KSH (minden év I. negyedévi adatai)

munkaképes korú lakosság társadalmi felzárkóztatásának megkezdése alapvető gazdasági szükséglet 10 éven belül, és amely generációkon átívelő megoldásokat kíván. A négy legszegényebb régióban (Észak-Alföld, Észak-Magyarország, Dél-Dunántúl, Dél-Alföld) jelentős népességfogyás tapasztalható, az 1000 lakosra jutó népességfogyás 2011 és 2020 között 9 fő volt Észak-Magyarországon, 7 a Dél-Dunántúlon és a Dél-Alföldön, 5 Észak-Alföldön, míg az éves növekedés 8 fő volt Pest megyében. A népességfogyás a Közép- és Nyugat-Dunántúlon 2017 óta megállt (Európai Bizottság, 2023).

Az itt felsorolt globális és helyi trendek, gazdaságra ható változások mind befolyásolják az országon belüli illetve az országhatáron átnyúló mobilitási hajlandóságot is. Amennyiben a megfigyelhető trendek kedvezőtlen irányba változnak, erősödhet az elvándorlás, ami különböző módon érintheti Magyarországon egyes régióit és erősítheti a külső, harmadik országból érkező munkavállalók iránti gazdasági igényt. Az MGYOSZ álláspontja szerint a külföldi munkaerő-utánpótlással hosszú távon számolni kell, évtizedes távlatban ez az egyetlen módja a kedvezőtlen demográfiai változások kompenzálásának.

3. NÖVEKVŐ TÁRSADALMI EGYENLŐTLENSÉGEK

A jövedelmi különbségek növekedése európai szinten is fejtörést okoz a döntéshozóknak, az Európai Bizottság 2023-as Stratégiai Előrejelzése alapján. A tagállamok közötti egyenlőtlenségek csökkentek, azonban az egyes tagállamokon belüli egyenlőtlenségek növekedése szinte mindenhol megfigyelhető. Magyarországon a társadalmi egyenlőtlenségek növekedése 2000-es évek kezdete óta trendnek tekinthető. A KSH adataiból jól látszik, hogy ez a jelenség erősödött a COVID-19 járványt követő években: a lakosság legjobban kereső 20%-a jövedelmének és a legszegényebb 20% jövedelmének hányadosa évtizedes visszatekintésben 2022-ben volt a legnagyobb. Ez a tendencia vélhetően tovább erősödött 2023-ban – erre utalnak azok az adatok, amelyek szerint a folyószámlahitelek nagysága 3 éves rekordot döntött 2023-ban, és amelyek vélhetően rövid távú, fogyasztási célokat szolgálnak (Bank360,2023) A vállalkozások és munkaerőpiaci szakemberek visszajelzései alapján a növekvő eladósodottság tendenciája rajzolódik a Dél-Du-

nántúlon, Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon, melynek munkaerőpiaci hatása leginkább a munkavállalási hajlandóságban mutatkozik meg. Mivel a bírói végrehajtással érintett adósok béréből az adósságot a munkáltató köteles levonni, az eladósodottság csökkenti/semmissé teheti a megszereshető nettó munkajövedelmet, ezért a munkavállaló nincs ösztönözve arra, hogy legálisan vállaljon munkát.

A jövedelmi helyzet romlása hatásával lehet a vidéki munkaerő egyébként is alacsony mobilitására, hisz tovább rontja munkavállalási és tanulási hajlandóságukat, tovább erősítve jövedelmi polaritást a munkanélküliséggel és munkaerőhiánnyal egyaránt sújtott, hátrányos helyzetű régiókban. Kiváltképp azokon a területeken lehet ez a hatás igencsak markáns, ahol az infrastruktúra elérhetősége kedvezőtlen. Ha a közforgalmú tömegközlekedés nem biztosított, akkor a lakosok járművet kénytelenek vásárolni és fenntartani, ami jövedelmük egy jelentős részét elnyelheti.

Jelentősek a régiók közötti különbség szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett lakosság arányát tekintve is. Ez a Közép-Dunántúlon 9,7%, de 20% feletti a négy legkevesebb fejlett régióban (Észak-Magyarországon eléri a 28,7%-ot). Jelentős eltérések vannak a súlyos anyagi és szociális nélkülözés kockázatát tekintve (2020), amely a lakosság kevesebb mint 10%-át érintette Közép- és Nyugat-Dunántúlon, de a Dél-Dunántúlon 12,4%, Észak-Magyarországon 20,3%, illetve Észak-Alföldön 15,4% (Európai Bizottság, 2023).

A társadalmi kohézió erősítésének igénye fontos tényezőként jelent meg a projektünk scenárióiban, és ennek hajtóereje már nemcsak a társadalomban (főként a 3 legszegényebb régióban) egyébként is jelen lévő leszakadó réteg, hanem a növekvő számú külföldi munkaerő is, melynek megjelenése és állandó jelenséggé válása 10 éves időtávlatban minden régióban valószínűsíthető. Mivel a gazdaság és a munkaerőpiac hosszútávon rászorul majd a külső munkaerő-utánpótlásra, a magyar társadalom befogadó attitűdjének erősítése is gazdasági érdekként jelenik meg.

4. A GAZDASÁGI DUALITÁS ERŐSÖDÉSE

A prosperáló gazdaság az alapja a jól működő munkaerőpiacnak. Magyarország gazdasági fejlődése szempontjából pozitívum, hogy Magyarország az EU legnyitottabb

A KÉRDŐÍV TAPASZTALATAI

A kérdőíves felmérésből azt érzékelhettük, hogy a mintánkban szereplő exportorientált cégek a jelenlegi kapcsolatrendszerük bebetonozása iránt mutatnak az átlagosnál nagyobb érdeklődést. Arra a kérdésre, hogy szerintük bizonyos tevékenységek mennyire lesznek fontosak számukra tíz év múlva, a sales, a marketing és az online tartalomfejlesztés közepes, vagy még annál is gyengébb osztályzatot kapott, míg a humánerőforrás-menedzsment valamint a felhőalapú szolgáltatások igénybevétele csaknem valamennyiüknél jelesre vizsgázott. Amikor arra kértük kérdőívünk kitöltőit, hogy soroljanak fel legfeljebb öt olyan szakképzettséget, amelyre véleményük szerint a jövőben leginkább szüksége lesz a munkahelyüknek, az exportorientált cégek szinte kivétel nélkül olyan tevékenységüket ma is meghatározó foglalkozásokat neveztek meg, mint például hegesztő, szerszámkészítő, gépi forgácsoló, gépbeállító, gépkezelő, villanyszerelő, targoncás, varrónő, szabász. Csupán néhányuknál került fel a listára a gépészmérnök, a villamosmérnök, az informatikai szakember és az AI szakértő.

gazdasága közé tartozik, az export GDP-arányos aránya 90 százalékos volt 2022-ben. A magyar mutató jelentősen meghaladja az uniós és a V3-as átlagot (56 illetve 43 százalékot). Ugyanakkor az exportált termékek import tartalmának aránya magas, amihez csak 54 százalékos hazai hozzáadott érték tartalom társul (2020-ban), ami Szlovákia (52,3%) után a második legalacsonyabb érték az EU iparra szakosodott országai közül. Különösen alacsony a hazai hozzáadott érték aránya a feldolgozóiparban (42,7%), ezen belül is a járműiparban. Ez utóbbiban az export hazai hozzáadott érték aránya csupán 33%-os, ami Szlovákia után a világban a második legalacsonyabb érték.

A gazdasági dualitást tükrözi, hogy a magyar feldolgozóipari exportban a hozzáadott értéket főként a nagyvállalatok állítják elő, míg a kkv-k esetében a közvetlen hozzáadott érték beszállítás messze elmarad a

multinacionális vállalatoktól. A hozzáadott érték többféle módon növelhető, fenntartható gazdasági növekedést azonban csak a termelékenységen keresztül történő bővülés eredményez. A termelékenység bővülése pedig elsősorban társadalmi, oktatási feladat, és csupán másodsorban múlik a vállalatokon. A FDI-n keresztül tudás is érkezik Magyarországra, ennek beruházón kívüli megtelepedése azonban kevésbé valószínű, mivel egyrészt jellemzően jogvédett know-how-ról van szó, másrészt a tudás termelékeny felhasználásához ugyanúgy magasán képzett munkaerőre van szükség. Az tehát, hogy a külföldi vállalat majd olyan termelékeny beruházást hoz, ami általában növeli a jólétet az adott térségben, illúzió és önmagában nem elegendő. Hosszútávon feltétlenül szükséges a hazai KKV szektor

erősítése a megfelelően képzett munkaerő biztosításán és az innovációs potenciál javításán keresztül.

5. GAZDASÁGI TÉNYEZŐVÉ VÁLIK A KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS A MEGÚJULÓ ENERGIA

A következő évtizedben a klímaváltozás Magyarországon is egyre érzékelhetőbb lesz és egyre nyilvánvalóbb válik gazdaság és a környezet közötti kölcsönös függőség. Előtérbe kerül az gazdaság és a lakosság számára szükséges energiaforrásokhoz való hozzáférés és a vízgazdálkodás egyes kérdései, melyek az ipar és a mezőgazdaság számára egyaránt igen jelentősek Magyarországon. Ez különösen fontos lehet Magyarországi keleti régióiban, ahol a vízgazdálkodás-

sal kapcsolatos kérdések már jelenleg is gazdasági viták alapját képezik.

Az itt felsorolt trendek kölcsönhatásban állnak egymással. Azon túl, hogy a zöld- és digitális átállás sebessége alapvető versenyképességi kérdés, volume-ne meghatározza a termelékenységet, erősítheti vagy csökkentheti a jövedelmi különbségeket, és nagyban meghatározza azokat a készségeket és képességeket, amelyekre a munkaerőpiacnak 10 éves időtávon szüksége van. Ezért kiemelten fontos, hogy a gyorsuló trendek mellett a gazdaságpolitikai döntések során a környezeti és az ezzel összefüggő társadalmi fenntarthatóság szempontjai univerzálisan érvényesítésre kerüljenek, miközben kulcs a gazdasági versenyképesség javítása.

A regionális konvergencia és a fenntarthatóság motorja: a befogadó és magas színvonalú oktatás

AZ MGYOSZ ÉS együttműködő partnerei által felvázolt 5 trend akkor tud pozitív hatást gyakorolni a munkaerőpiacra, illetve akkor lehetséges a trendek pozitív irányba fordítása, ha az oktatási rendszer megfelelően ki tudja szolgálni a munkaerőpiaci igényeket. Az oktatás a kulcs a regionális gazdasági különbségek kiegyenlítésében, hiszen amennyiben képes kellőképpen rugalmasan alkalmazkodni a munkaerőpiaci igényekhez, illetve megfelelő tudást tud biztosítani a képzésben résztvevőknek, akkor a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően

tudja támogatni a helyi gazdaság versenyképességét és fenntarthatóságát. Az egyes régiókon belül tapasztalható gazdasági különbségek kezelése, különösen a leszakadó rétegek társadalmi integrációja szintén az oktatás eszközein keresztül kezelhetőek.

Mind az előrejelzésünket támogató háttérkutatás, mind a scenárió-tervező workshopjaink egyértelmű üzenete az, hogy az optimista scenáriókban a sikeres munkaerőpiac kulcsa a versenyképes oktatási rendszer megteremtésére irányuló átfogó reform, amely biztosítani tudja

a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő képzettségű munkaerőt. Mivel egy átfogó oktatási reform csak hosszú távon érezhető hatását, 2035-re a kereslet és kínálat összhangjának közelítését leginkább a versenyképes, a vállalkozói szféra, szakpolitikai döntéshozók és a képzésben résztvevő intézményrendszer teljes körű és intenzív együttműködésén alapuló szakképzési rendszer tudja biztosítani.

<https://mgyosz.hu/szakmaanyagok/20240410-survey-kiadvany.php>

AZ OKTATÁSBAN IS JELEN VANNAK A RÉGIÓS KÜLÖNBSÉGEK

A regionális különbségek az oktatás eredményeiben is tetten érhetőek. A korai iskolaelhagyók aránya 2021-ben 22,3% volt Észak-Magyarországon, 16,9% az Észak-Alföldön, mindössze 5,4% Budapesten és 6,8% a Nyugat-Dunántúlon. A foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatalok aránya Közép-Magyarországon 6%, a Közép- Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon 8,1% és 5,8%, míg ez az arány szembeötlően magasabb Észak-Magyarországon (18,4%) és az Észak-Alföld (17,1%), valamint a vidéki térségekben (17,2%). Az alapfoknál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, illetve az általános és alsó középfokú végzettségűek

a 25-64 éves népességen belül jelentősen magasabb a négy legkevésbé fejlettebb régiókban (Észak-Magyarország: 21,8%, Észak-Alföld: 20,8%, Dél-Dunántúl: 18,2%), az országos átlaghoz képest, ami viszont alacsonyabb, mint az uniós átlagnál (13,7% vs. 20,7%). Emellett a az alacsony iskolai végzettségűek aránya a fiatalabbak körében Észak-Magyarországban növekvő tendenciát jelez: 2021-ben 26,0%, míg 2017-ben 20,2% volt. A felsőfokú végzettségűek aránya (29,3%) az uniós átlag (33,4%) alatt volt 2021-ben vagy épp akörül (25%) minden régióban, kivéve Budapesten és Pest megyében (55,5% és 33,4%) (Európai Bizottság, 2023).

Munkaerő-utánpótlás és társadalmi felelősségvállalás a Tanítsunk Magyarorszáért Program segítségével

A Tanítsunk Magyarorszáért Program egy olyan egyedülálló kezdeményezés, melyben a CSR tevékenység a munkaerő-utánpótlást is szolgálhatja. Az öt éve indult mentorprogramot immáron egyre több, a társadalmi felelősségvállalásban élen járó cég, nagyvállalat is támogatja. Az MGYOSZ is a támogatók közé állt, hiszen tagszervezeteivel együtt vallja: a versenyképes társadalom alapja a korszerű, színvonalas oktatás. Dr. György Lászlót, a Program kormánybiztosát és társalapítóját kérdeztük a mentorprogram középtávú munkaerő-utánpótlásban betöltött szerepéről.

Miről szól a Tanítsunk Magyarorszáért Program?

György László: A Tanítsunk Magyarorszáért Program célja, hogy a munkalehetőségek-től távol élő felső tagozatos diákok egyetemista mentoraik segítségével élményeken keresztül ismerjék meg a településükön túli világot, a továbbtanulási lehetőségeket és a munka világát.

Az egyetemisták vállalják, hogy a gondjaikra bízott három-öt 6-8. osztályos gyermekkel foglalkoznak heti 1 napot (minimum 6 óra időtartamban), és segítenek nekik a tanulásban, valamint megmutatják nekik a településükön túli világot: a közeli középiskolákat, munkahelyeket, egyeteme- ket, munka-, sportolási, fejlődési-, szórakozási- és kikapcsolódási lehetőségeket.

A mentorok munkájukért ösztöndíjat, ingyenes utazási és programlehetőségeket kapnak, valamint az életpályájuk, későbbi munkavállalásuk szempontjából hasznos gyakorlati tapasztalatot is szereznek a mentorálási feladataik ellátása közben. Jelenleg több mint 1000 mentor 4000-nél is több kisiskolást támogat országsszerte, 21 egyetem és 110 általános iskola bevonásával.

Mi a cégek szerepe a programban?

A lehetőségektől távol élő gyermekek 54 százaléka nem szerez szakmát és korai iskola-elhagyóvá válik. A Tanítsunk Magyarorszá-

Dr. György László, a Tanítsunk Magyarorszáért Program kormánybiztosa és társalapítója

ért Program őket célozza, azaz az ország munkaerő-tartalékainak mozgósításáról is szól; perspektívát jelenthet kisiskolásoknak, egyetemistáknak, valamint a jövőre felelősséggel felkészülni kész cégek számára egyaránt.

A csatlakozó cég, vállalat feladata csupán annyi, hogy élményszerűen meg-

mutassa vállalatlátogatások formájában a munka világát, izgalmas oldalát. Ez lehetőség és felelősség egyaránt.

Hogyan tud részt venni cég, nagyvállalat a Tanítsunk Magyarországot Programban?

A partnerség több szinten is megvalósulhat: a cég vállalhat vállalatlátogatást, a gyermekek erre való utaztatását, valamint adományozhat – akár célzottan is – a Programban

részt vevő mentoráltak és mentorok számára materiális és immateriális formában egyaránt. Ajánlottak már fel partnereink sporteszközöket, kondiparkot, gyermektáborokat, képzési és egyéb programokat.

A Program munkatársai az kapcsolat@tanitsunk-magyarorszagert.hu címen állnak a partnerségre nyitott cégek szíves rendelkezésére.

Mi várható a hazai területfejlesztés megújítása terén?

Az MGYOSZ Csúcstalálkozó-sorozatának idei első rendezvénye a hazai területfejlesztési politika megújításáról szólt. A 2023. április 9-én, a Gundel étteremben tartott eseményen Mayer Gábor, a Közigazgatási és területfejlesztési minisztérium területfejlesztésért felelős államtitkára beszélt Magyarország területfejlesztési terveiről, illetve ismertette az elmúlt tíz év e területen elért pozitív változásait is.

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) által szervezett rendezvényen Mayer Gábor, a területfejlesztésért felelős államtitkár tartott előadást a magyar területfejlesztési politika megújításáról. Az esemény fő témái között szerepelt a területfejlesztés szerepe és hatása a gazdaság- és iparfejlesztésre, kiemelve annak fontosságát a regionális gazdasági dinamika elősegítésében. Mayer Gábor hangsúlyozta a nagyvárosok vonzáskörzetének jelentőségét a fejlesztések szempontjából, amelyek kulcsfontosságúak ezen a területen, ha meg akarjuk őrizni, illetve növelni akarjuk az ország egészének versenyképességét.

Az államtitkár bemutatta, hogyan járulhatunk hozzá a Magyarországra érkező uniós források az itteni fejlesztésekhez és infrastrukturális beruházásokhoz, amelyek kiemelt szerepet játszanak a területi egyenlőtlenségek csökkentésében és a vidéki régiók fejlődésének ösztönzésében. Ismertette a 2024-ben indítani tervezett kohéziós források elosztásának elveit, illetve a fejlesztési lehetőségeket és a GINOP Plusz konstrukciókat is. Az államtitkár által felvetett gazdasági javaslatok a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatására egybecsengenek az MGYOSZ szakpolitikai prioritásaival, különösen a vállalati igényeknek megfelelő szakképzés kialakítása, és annak gazdaságfejlesztési jelentősége kapcsán.

Az esemény folyamán az MGYOSZ képviselői kiemelték az is, hogy a területfejlesztési stratégiák tervezésénél a környezeti, finanszírozási és infrastrukturális feltételek mellett rendkívül fontos a befogadó társadalmi-kulturális és megfelelő képzettséggel rendelkező munkaerőpiaci környezet megteremtése, illetve a folyamatos egyeztetés is a megfelelő szervezetekkel.

Balról jobbra:
Mayer Gábor, a területfejlesztésért felelős államtitkár,
Wimmer István, az MGYOSZ főtájtára és Lakatos Péter, az MGYOSZ társelnöke

9. kohéziós jelentés: csökkentek az Európai Unió régiói és tagállamai közötti egyenlőtlenségek

Alapvetően eredményekről számol be az Európai Bizottság 9. kohéziós jelentése, hiszen számokkal bizonyítható, hogy csökkent a különbség a fejlett és a kevésbé fejlett országok között. A 20 éve csatlakozott tagállamok egy főre jutó GDP-je az uniós átlag 52%-áról közel 80%-ára nőtt ezen időszak alatt, Lemaradásuk az EU többi részéhez képest a felére csökkent, vagyis a Bizottság értékelése szerint kohéziós politika eleget tesz az EU-n belüli gazdasági, társadalmi és területi egyenlőtlenségek csökkentését célzó feladatának. Ugyanakkor az egyes országokon belüli egyenlőtlenségek megmaradtak, és a demográfiai problémák is éleződtek.

Ahárom évente összeállított kohéziós jelentés legújabb darabja szerint jelentős előrelépések történtek a tagállamok és régiók közötti különbségek mérséklése terén, ez pedig megerősíti az uniós egységes piacot és garantálja, hogy az EU továbbra is beruházzon a humán tőkébe és a fenntartható fejlődésbe. Az egyes régiókban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása erősíti az Unió egészének versenyképességét és ellenálló képességét.

A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS ÉS A FOGLALKOZTATÁS ÖSZTÖNZÉSE

A kohéziós politika a fenntartható fejlődés és a gazdasági növekedés fontos mozgatórugója. Hosszú távon, várhatóan 2043-ra a kohéziós politika keretében befektetett minden egyes euró megháromszorozódik, ami körülbelül 4%-os éves megtérülési rátának felel meg. A kohézi-

ós politikának köszönhetően a becslések szerint 2027-ig 1,3 millió új munkahely jön létre az EU-ban, és ennek jelentős része a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó ágazatokban fog megvalósulni. A kohéziós politika biztosítja továbbá, hogy a régiók gazdasági fejlődése a kereskedelmi és beruházási kapcsolatoknak köszönhetően pozitív hatást gyakoroljon az EU egységes piacára.

A kohéziós politika keretében 2014 és 2020 között nyújtott finanszírozás 2022 végéig több mint 4,4 millió vállalkozást támogatott, 370 000 munkahelyet teremtett ezekben a vállalkozásokban, és az összes uniós közberuházás mintegy 13%-át tette ki – ez az adat a kevésbé fejlett tagállamok esetében elérte az 51%-ot.

2024-ben ünnepeljük a 20. évfordulóját annak, hogy az eddigi legnagyobb bővítés keretében új tagállamok csatlakoztak az Európai Unióhoz. E 20 év során az akkor újonnan csatlakozó tagállamok egy főre jutó GDP-je az uniós átlag

HÁROMÉVENTE JELENTÉS

Mint ismeretes, a Bizottság háromévente közzéteszi kohéziós jelentését. A jelentés adatokon alapul: számos mutató – például a jólét, a foglalkoztatás, az oktatási szintek és a kormányzás – alapján elemzi a kohézió alakulását.

RUGALMAS ESZKÖZ A VÁLSÁGOK KEZELÉSÉHEZ IS

A kohéziós politika kezdettől fogva fontos szerepet

játszott az Európai Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának biztosításában és a különböző régiók közötti fejlődési egyenlőtlenségek csökkentésében. Rugalmas eszköznek bizonyult az olyan közelmúltbeli válságok következményeinek leküzdésében, mint a Covid19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni indokolatlan agressziója – mondta *Valdis Dombrovskis*, az emberközpontú gazdaságért felelős ügyvezető alelnök.

ÉRDEMES AZ EMBEREKBE FEKTETNI

Az Európai Unió jelentős jelentős összegek befektetésével törekszik az emberek életének javítására. Az ESZA+ közel 96 milliárd euróval támogatja a tagállamokat a szociális Európa megerősítésében, a kontinensen élő emberek életének javítását célzó, kézzelfogható projektek megvalósításával. Az emberekbe való befektetésünk hozzájárulnak Európa versenyképességének erősítéséhez, és segítenek megőrizni társadalmi kohéziókat – jelentette ki *Nicolas Schmit*, a foglalkoztatásért és a szociális jogokért felelős biztos.

és az emberekbe való befektetésünk hozzájárulnak Európa versenyképességének erősítéséhez, és segítenek megőrizni társadalmi kohéziókat – jelentette ki *Nicolas Schmit*, a foglalkoztatásért és a szociális jogokért felelős biztos.

52%-ról közel 80%-ra nőtt. Lemaradásuk az EU többi részéhez képest a felére csökkent. A munkanélküliségi ráta a 13%-os átlagból 4%-ra csökkent az új tagállamokban.

BERUHÁZÁSOK A ZÖLD ÁTÁLLÁS HELYI SZINTŰ MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ

A 2021 és 2027 közötti időszakra szóló kohéziós politikai finanszírozási programok 392 milliárd eurós költségvetéséből tovább folytatódik az európai versenyképesség javítását, a zöld és digitális átállást, a humán tőke és a társadalmi befogadás előmozdítását, valamint a fizikai és digitális konnektivitást célzó beruházások támogatása, a polgárok minél szorosabb bevonásával. A tartós munkaerőhiánnyal összefüggésben a kohéziós politika továbbra is megoldásokat kínál olyan kérdésekben, mint az ifjúsági munkanélküliség és az egész életen át tartó tanulás.

A programok több mint 100 milliárd eurót fordítanak a zöld intézkedések támogatására a megújuló energiához kapcsolódó infrastruktúrára, az energiahatékonyságra, a fenntartható közlekedési hálózatokra és a természetvédelmi kezdeményezésekre összpontosító projekteken keresztül. A kohéziós politika prioritásként kezeli a kutatást és az innovációt is, lehetővé téve a régiók számára a zöld technológiák kifejlesztését.

A kohéziós politika már eddig is jelentős hatást gyakorolt a zöld átállás megvalósítására: 2014 és 2020 között 69 milliárd eurót különített el erre a célra. E beruházásoknak köszönhetően 550 000 háztartás részesült az épületek energiahatékonyságának javulásával járó előnyökből, és kapott ezáltal alacsonyabb energiaszámlákat; 6 000 megawatt megújulóenergia-kapacitás jött létre (ami mintegy 4 millió uniós háztartás éves villamosenergia-szükségletének felel meg); 17 millió ember életét érintő árvízvédelmi intézkedések valósultak meg; 3,4 millió hektárnyi élőhely megőrzését célzó intézkedések realizálódtak; valamint 6,9 millió ember jutott jobb vízellátáshoz.

A március végén közzétett jelentés kiemeli, hogy az éghajlatváltozás súlyosbítja a regionális egyenlőtlenségeket, mivel a változás hatásai jobban érzékelhetőek az Európai Unió part menti, földközi-tengeri és délkeleti régióiban. Ezek a területeken az éghajlatváltozás költségei évente a GDP több mint 1%-át is kitehetik. A klímasemleges gazdaságra való átállást igazságos és méltányos módon kell megvalósítani, mivel a régiók eltérő kapacitással rendelkeznek az átállásból származó előnyök kiaknázására. Ezért a kohéziós politika keretében nyújtott beruházások elsősorban az új munkahelyek és kedvezőbb lehetőségek létrehozását, valamint

az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát és a kockázatok mérséklését célozzák az említett régiókban.

DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS MINDENHOL

A digitalizáció növelni fogja a termelékenységet, az innovációt és javítani fogja a szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Az uniós régiók azonban nem egyforma kapacitással rendelkeznek az új technológiák használatára. A kohéziós politika keretében 2014 és 2020 között 14 milliárd eurót fordítottak a társadalmi és földrajzi digitális szakadék áthidalását célzó beruházásokra, például az e-kormányzathoz és az e-egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, valamint a széles sávú hálózatok távoli és vidéki régiókban való kiépítésének előmozdítása révén. A vezetékes hálózatok teljesítménye valamennyi tagállamban javult, és 7,8 millió háztartás részesült a jobb széles sávú kapcsolat előnyeiből.

A 2021–2027-es időszakban jelentős összegek jutnak a digitalizációt erősítő beruházásokra: mintegy 40 milliárd euró áll rendelkezésre erre a célra, beleértve a digitális készségek fejlesztését, a digitális technológiákat és a gyorsabb internetkapcsolathoz való hozzáférést valamennyi uniós régióban.

Emellett az oktatásra és képzésre szánt 45 milliárd eurónak köszönhetően a kohéziós politika támogatást nyújt a zöld és digitális átállás által előidézett változásokhoz szükséges megfelelő készségek elsajátításához.

RUGALMAS KOHÉZIÓS POLITIKA A VÁLSÁGOK KEZELÉSÉRE

A kohéziós politika költségvetési megszorítások idején is stabil forrást biztosít a közberuházásokhoz. A kohéziós politika – amellett, hogy eleget tesz a fejlődést és a munkahelyteremtést előmozdító strukturális, növekedésösztönző intézkedésekbe való beruházások finanszírozására, illetve a demográfiai változásokkal, valamint a zöld és digitális átállással összefüggésben a régiók megsegítésére irányuló hosszú távú céljainak – rugalmas eszköznek bizonyult, amely képes válság idején is támogatást nyújtani a tagállamok és régiók számára.

Ide tartozik például, hogy a Covid19-válság alatti rövid távú szükségletek kielégítése érdekében az erőforrásokat gyorsan mozgósítani lehetett. A 2020 tavaszán elindított két támogatási intézkedéscsomaggal (CRII és CRII+) a kohéziós politika 23 milliárd eurót fordított a világjárvány elleni küzdelemre, nevezetesen a kórházak számára lélegeztetőgépek, oltóanyagok és gyógyszerek beszerzésének, további egészségügyi

dolgozók felvételének, valamint a kiszolgáltató csoportok otthoni ápolási-gondozási szolgáltatásainak a támogatására. Mivel a kkv-kat súlyosan érintette a válság, a kohéziós finanszírozás sürgős pénzügyi támogatást kínált az informatikai berendezésekbe történő beruházásokhoz annak biztosítása érdekében, hogy az érintett vállalkozások alkalmazkodni tudjanak az „új normákhoz”. E támogatásnak köszönhetően valamennyi régióban sikerült mindössze két évvel a Covid19-járvány okozta egészségügyi válság után visszaállítani a 2019. évi GDP-szintet, ellenében a 2008-as pénzügyi válsággal, amelyből egyes régiók csak több mint 10 év alatt tudtak talpra állni.

A kohéziós politika emellett forrásokat és rugalmassági mechanizmusokat is rendelkezésre bocsátott annak érdekében, hogy támogassa a régiókat az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja elől menekülő befogadásában. E forrásokból elsősorban sürgősségi intézkedések – befogadóállomások és menedékhelyek építése, mobil kórházak és a megfelelő higiénés körülmények kialakítása – részesültek támogatásban, de jutott forrás a foglalkoztatást, az oktatást és a társadalmi befogadást érintő kezdeményezésre is, például a nyelvtanfolyamok, a pszichológiai segítségnyújtás, valamint a gyermekgondozáshoz és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

TANULSÁGOK A JÖVŐRE NÉZVE

A konvergencia terén mutatkozó pozitívumok mellett a jelentés kiemeli az előttünk álló kihívásokat is. Ezek közé tartoznak a nagyvárosi területek és más régiók, valamint a „fejlődési csapdába” került és a fejlődésben lemaradt régiók közötti országokon belüli egyenlőtlenségek. A demográfiai változások tovább súlyosbítják az említett kihívásokat, mivel sok régióban problé-

mát okoz a munkaképes korú népesség csökkenése, a fiatalabb népesség elvándorlása és a tehetségek megtartása. Ez jól mutatja a regionális kohézió támogatásának, valamint a munkahelyteremtésbe és a kedvezőbb lehetőségekbe való befektetés fontosságát Európa következő generációja számára.

A kohéziós politika végrehajtásának tanulságait levonva – figyelembe véve más eszközök, például a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tapasztalatait – a 9. kohéziós jelentésről szóló közlemény rámutat arra, hogy az EU-nak mérlegelnie kell, miként lehetne javítani a kohéziós politika kialakításán a Szerződés célkitűzéseinek jobb megvalósítása érdekében. Ezen szempontok közé tartozik a kialakulóban lévő gazdasági dinamikák és az új egyensúlyhiányok kezelése, a támogatás regionális igényekhez igazítása, a gyorsabb végrehajtás, a további egyszerűsítés, az erőteljesebb teljesítményorientáltság és a támogatások reformokhoz kötése, valamint az előre nem látható eseményekre való reagáláshoz szükséges beépített rugalmassági mechanizmusok.

A 9. kohéziós jelentés megállapításainak első megvitatására 2024. április 11–12-én Brüsszelben került sor a 9. kohéziós fórumon. A fórum keretében az érdekelt felek nemzeti, regionális és helyi hatóságokhoz delegált képviselői megvitatják, hogy a kohéziós politika hogyan tudja továbbra is biztosítani, hogy egyetlen régió se maradjon le a folyamatban lévő strukturális változások során. Magyarországot e fórumon Navracsics Tiber területfejlesztési miniszter képviselte. Az MTI-nek kijelentette, hogy Magyarország az egyik legsikeresebb szereplője az unió kohéziós politikájának, hiszen „mind a társadalompolitikai, mind a területfejlesztési programjaink rendkívül jó eredményeket mutatnak fel”.

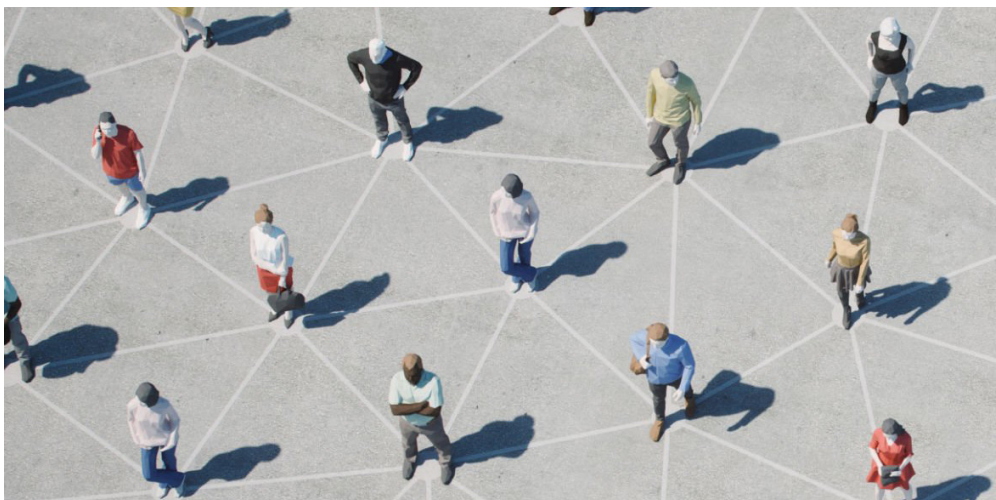
EB magyarországi képviselője

JÓ PÉLDA KÖZÉP-ÉS KELET-EURÓPA FELZÁRKÓZÁSA

A kohéziós politika erősebb és reziliensebb Uniót, új

lehetőségeket, új jóléti modelleket és jobb életminőséget teremt, amint azt Közép- és Kelet-Európa elmúlt 20 évben bekövetkezett felzárkózása is mutatja. Mindazonáltal mindig van lehetőség a javulásra. Fontos, hogy felmérjük és kezeljük az előttünk álló kihívásokat, például a tagállamokon belül meglévő belső egyenlőtlenségeket. A kohéziós politika alapelveinek – például a helyi alapú megközelítésnek és a partnerségi elvnek – a fenntartása mellett megvizsgálhatjuk egy egyszerűbb programozási keret létrehozásának lehetőségét, amely felgyorsítaná a végrehajtást és javítaná a reformok megítélését – hangsúlyozta *Elisa Ferreira*, a kohézióért és a reformokért felelős biztos ügyvezető alelnök.

Optimisták a közép-európai pénzügyi vezetők

Lényegesen optimistábbak a közép-európai pénzügyi vezetők 2023-hoz képest, elsősorban az üzleti környezet megítélése javult, de a többi területen is pozitív volt az elmozdulás – derül ki a Deloitte frissen publikált felméréséből. A vizsgált országok közül a magyar pénzügyi vezetők szintén optimisták, de óvatosak, ha üzleti kockázatvállalásról van szó.

Tizenhatodik alkalommal készítette el a Deloitte a közép-európai pénzügyi vezetők véleményét összegző felmérését (CFO Survey), melynek kitöltése 2023 október és decembere között zajlott. A kutatásban szokás szerint a gazdasági és üzleti környezet értékelése mellett kitértek a jövőbeli kilátásaikra is. A felmérésben több mint ötszáz régiós pénzügyi vezető véleményét kérték ki e témákban, a magyarországi CFO-k 1,9 százalékát teszik ki az összes kitöltők számának. A legtöbb érintett cégvezető a feldolgozóiparban dolgozik, de jelentős súlyt képviseltek a fogyasztási szektorok, a pénzügyi szolgáltatások, valamint a telekommunikációs és médiaszektor is.

JAVULT A PÉNZÜGYI IGAZGATÓK VÉLEMÉNYE

Az eredmények jelentős javulásról számolnak be, hiszen a CFO Confidence Index a 2023-as mínusz 15 pontról plusz 17 pontra emelkedett. Ezen belül mindhárom alindex növekedést mutatott, a legkisebb mértékben a jelenlegi gazdasági helyzet értékelése, de a tavalyi mínusz 6 pont után az is plusz 3 pontra kúszott fel. Az üzleti környezetre vonatkozó megítélésben hatalmas ugrás volt, mínusz 46 pontról plusz 31 pontra, míg a vállalati kilátások plusz 7 pontról

18 pontra emelkedtek – mondta el Láng Bálint, a Deloitte Magyarország

CFO PROGRAMVEZETŐJE.

A pénzügyi vezetők a régióban átlagosan 1,1 százalékos GDP-növekedésre számítanak idén az egy évvel ezelőtti 0,3 százalékkal szemben. Emellett a munkaerőpiacon is javultak a kilátások, a válaszadók mindössze 38 százaléka számít a munkanélküliség emelkedésére, szemben az egy évvel ezelőtti 68 százalékos aránnyal. Az inflációval kapcsolatban is optimistábbak lettek a vezetők, bár még így is a válaszadók 57 százaléka számít az áremelkedési ütem növekedésére, ami intő jel lehet.

A magyar pénzügyi vezetők legnagyobb aránya, 36 százaléka közepes, vagyis 1,6-2,5 százalék közötti GDP-növekedésre számít idén, 27 százalékuk 0,5 százalékos, további 27 százalékuk pedig 0,5-1 százalékos bővülést vár. Ez alapján azt lehet mondani, hogy a cégvezetők talán valamivel pesszimistábbak, mint a gazdasági elemzők, akik akár 3-4 százalékos növekedést is el tudnak képzelni 2024-ben.

A munkaerőpiacon nem számíthatunk komoly javulásra, ha hihetünk a vállalatok pénzügyi szakembereinek, 46 százalékuk szerint változatlan maradhat a munkanélküliségi ráta a

következő egy évben. Emellett 38 százalékos vár emelkedést az állástanok arányában, ami a Deloitte jelentése szerint jelzi a bizalmat a gazdaság kilábalásában, de ugyanígy az óvatosságot is. Magyarországon kiegyensúlyozottan mondhatók a munkaerőpiaci várakozások, hiszen a megkérdezettek 37 százaléka számít emelkedésre a munkanélküliségben, 36 százalék stagnálást, 27 százalék pedig csökkenést vár. Ez egyrészt jelezheti az eltérő vállalati kilátásokat, de ugyanígy lehet a tanácstalanság jele is.

Az infláció 2023-ban a régió minden országában jelentősen mérséklődött, idén nem számítanak hasonló folytatásra a vállalatvezetők. Érdekes azonban, hogy Magyarországon a legoptimistábbak ezzel kapcsolatban, öt válaszadóból majdnem négy az áremelkedési ütem további mérséklődését várja és csak 27 százalék számít emelkedő inflációra. Ez persze részben azzal magyarázható, hogy 2023-ban messze a magyar infláció volt a legmagasabb, vagyis az éves átlagot tekintve „van honnan tovább csökkenni”.

OPTIMISTÁBBAK, DE MÉG MINDIG KOCKÁZATKERÜLŐBBEK A MAGYAR MENEDZSEREK

Az üzleti kilátásokkal kapcsolatban csökkent azoknak az aránya, akik jelentős bizonytalanságot látnak, de még így is többségben vannak ezek a pénzügyi vezetők. Továbbra is szinte minden megkérdezett (94%) a munkaerőköltségek emelkedésére számít 2024-ben.

Érdekes, hogy az exportáló vállalatok vezetőinek majdnem harmada kritikus fontosságúnak tartja a beszállítói láncok helyzetét, ugyanakkor mindössze 6 százalékuk vélekedik hasonlóan a klímaváltozásról. A cégvezetők óvatos hozzáállását mutatja az is, hogy a nagy többségük szerint a jelenlegi nem a megfelelő környezet arra, hogy kockázatos döntéseket hozzanak üzleti szempontból. A megkérdezett magyar pénzügyi vezetők 27 százaléka gondolja mindössze azt, hogy most kell kockáztatni, 73 százalékuk azonban továbbra is a biztonságra törekszik elsősorban.

A kockázatok kapcsán a legtöbben a képzett munkaerő hiányát, a fokozódó geopolitikai feszültségeket és a fokozódó szabályozói lépéseket emelték ki Közép-Európában.

Az M&A tranzakciók dinamikája azonban lassul a CE-régióban. A korábbi válságok empirikus bizonyítékai azt mutatják, hogy a nagy piaci zavarok idején megnövekszik a fúziók és felvásárlások száma. A világgazdaság lassan kilábal a 2023-as, rekordot jelentő gyenge évből, amikor számos vállalat küzdött a tőke-

költségek növekedésével és a recessziótól való félelemmel, ez abban is megmutatkozik, hogy a közép-európai vezetők már kevesebb, mint fele, 45 százaléka gondolja úgy, hogy az M&A növekedésnek indul. Ezzel szemben a magyarországi válaszadók 55 százaléka számít év elején a fúziók és felvásárlások számának növekedésére. Ez azt jelentheti, hogy némileg instabil a helyzet a piac és a válságból való kilábalás tekintetében. Mindez összhangban van azzal a hozzáállással, amit a kockázatkezelésnél figyelhetünk meg.

A pénzügyi igazgatók 2024-re vonatkozó előrejelzései szerint valamivel alacsonyabb bizonytalansági szintre számítanak a külső környezettel kapcsolatban, mint 2023-ban. A magyar vezetők optimistábbak az átlagnál, 27 százalékos alacsony, 55 százalékos normál és csupán 18 százalékos számít magas külső pénzügyi és gazdasági bizonytalanságra.

A saját vállalatuk pénzügyi kilátásaiban is az óvatos optimizmus tükröződik, a pénzügyi vezetők 37 százaléka számít javuló eredményekre, ugyanakkor majdnem ugyanekkora arány szerint stagnálhat az eredményük, 27 százalék pedig romlásra számít 2024-ben tavalyhoz képest. A magyar vezetők talán kicsivel optimistábbak az átlagnál, hiszen 55 százalékuk szerint a 2023-ashoz hasonló eredménnyel zárhatnak idén, 36 százalékuk javulásra számít és mindössze 9 százalékuk szerint esik majd vissza a saját cégük eredménye.

Deloitte Magyarország

TÖBB MINT 500 MEGKÉRDEZETT

Tizenhatodik alkalommal készítette el a Deloitte a közép-európai pénzügyi vezetők véleményét összegző felmérését (CFO Survey), melynek kitöltése 2023 októbere és decembere között zajlott. A kutatásban szokás szerint a gazdasági és üzleti környezet értékelése mellett kitértek a jövőbeli kilátásaikra is. A felmérésben több mint ötszáz régiós pénzügyi vezető véleményét kérték ki e témákban.

Kiderült, hogy milyen cégek kerülnek a NAV ellenőrzéseinek célkeresztjébe 2024-ben

A NAV 2024-es ellenőrzési tervéből már egyértelműen látszik, hogy mely területekre koncentrál a központi adóhatóság az idei adóellenőrzései során. Kiemelt figyelmet kapnak a nagyszámú munkavállalót foglalkoztató cégek, a munkáltatással összefüggő területek és a transzferárzás vizsgálata, valamint a magánszemélyek külföldről származó jövedelmeinek vizsgálata. Az adóhatóság külön figyelni fog az adóminimalizáló társaságokra, a kriptovalutából jövedelmet szerzőkre, a számítástechnikai termékekkel kereskedőkre, az építőipari és építőanyag kereskedőkre, valamint az internetes tartalomszolgáltatókra.

Az elmúlt években a hazai adóhatóság digitalizációja és technikai fejlődése is hozzájárult az adóbevételek növekedéséhez. Ennek a folyamatnak része a fejlett technológiai eszközök használata az adóellenőrzések és az ellenőrzésre kiválasztás során (pl. mesterséges intelligencia). Emellett az adóhatóság szervezeti szempontból is sokat fejlődött, hiszen sikeresen indultak el a szolgáltató jellegű hatóság felé vezető úton.

„Az NAV fejlődésének és határozott fellépéseinek köszönhetően nagymértékben csökkent az adórés. Ez azt jelenti, hogy az eddig eltitkolt adóösszegek fel fognak tűnni az adóhatóság számára, és hatékonyabban is szedik majd be azokat a gyors és eredményes beavatkozásainak köszönhetően” – emelte ki dr. Séra Gergely, az EY Adóperék területének partnere. „Az együttműködő adózóknak könnyítéseket és támogatásokat kínál a hatóság a bírság helyett” – fűzte hozzá Séra Gergely.

Az adóhatóság ellenőrzési tervében a piaci, és jogszabályi változásokat lekövetve idén fősze-
rebben lesznek a munkáltatással összefüggő területek átfogó ellenőrzése mellett a transzferár ellenőrzések, illetve a nemzetközi információcsere keretében érkező adatok. A transzferár ellenőrzések körében a gyógyszeripari és autóipari ágazatban működő vállalkozások számíthatnak specifikus ellenőrzésekre. A nemzetközi információcsere keretében érkező adatok pedig nem fognak korlátozódni a társas vállalkozásokra – te-

hát a magánszemélyek nemzetközi befektetési és egyéb jövedelmei is célkeresztbe kerülnek. A korábbi évek célterületei közül megjelennek visszatérő szektorok az idei tervben is. Ilyen jelentős költségvetési kockázatot hordozó terület például az építőipari-, valamint építőanyag-kereskedelmi tevékenységet folytató és a számítástechnikai-termékek kereskedelmével foglalkozó vállalatok.

Továbbra is cél a foglalkoztatás jogszerűségének vizsgálata. A NAV ezért elsősorban a vagyoni-védelmi és építőipari tevékenységet folytató, a munkaerő-kölcsönzéssel, valamint a takarítással foglalkozó vállalkozásokat vizsgálja majd. Idén is iparágtól függetlenül prioritással fogja kezelni a NAV az adókedvezmények és adó-visszaigénylések jogszerűségét. Természetesen fellépés várható a gyanús adózói magatartások miatt is. Itt kiemelendő az árbevétel nem realizáló, de áfa-visszaigénylő cégek és az alvó állapotból fellesztett cégek.

„Ha az ellenőrzések során eltérést találnak, az adóhatóság reakciója gyorsabb lesz az elmúlt évek tapasztalataihoz képest, adókijátszás észlelése esetén pedig azonnali beavatkozásra lehet számítani” – hangsúlyozta dr. Bajusz Dániel, az EY adóperes ügyvédje. „Adókijátszás miatt az adóhatóság biztosítási intézkedés hatálya alá is veheti a vállalkozás vagyont, amíg az eljárás nem zárul” – figyelmeztet a szakértő.

EY Magyarország

Megerősítette az EU „AAA” besorolását a Moody’s

Megerősítette változatlan stabil kilátással az Európai Unió lehetséges legjobb, „AAA” szintű hosszú távú besorolását a Moody’s Ratings.

Anemzetközi hitelminősítő április 5-én Londonban bejelentett döntés indoklásában kiemeli: az EU elsőrendű osztályzatát alátámasztó legfőbb tényező a 27 tagország nagyon erőteljes készsége és képessége az unió pénzügyi támogatására.

A Moody’s hangsúlyozza: a tagországok erős támogatási képességét jelzi az EU „a1” szintű átlagos súlyozású érdekeltségi osztályzata, amely a világ legmagasabb ilyen jellegű minősítései között van nemzetek feletti szerződések esetében.

A hitelminősítő szerint az Európai Unió különös mértékben számíthat a magas besorolású tagállamok – köztük Németország (AAA/stabil), Franciaország (AA2/stabil) és Hollandia (AAA/stabil) – pénzügyi támogatására.

A Moody’s megállapítja, hogy a koronavírus-járványra adott válaszingykedések jelentősen megváltoztatták az EU adósságkibocsátói szerepét és dominanciáját.

A járvány miatt megnövekedett munkanélküliség csökkentését célzó uniós program (SURE) 100 milliárd eurós finanszírozása, illetve a járvány következményeinek felszámolására Next Generation EU (NGEU) néven meghirdetett, 800 milliárd euróig terjedő uniós helyreállítási alap az Európai Unió adósságkibocsátásának meredek ívű emelkedéséhez vezetett – ismerteti az MTI a Moody’s elemzését.

A hitelminősítő közölte: várakozása szerint az EU teljes kötelezettségállománya az idén meghaladja az 500 milliárd eurót; ez hozzávetőleg a 2019-ben mért adósság szint tízszerese.

A cég szerint az ellenállóképesség javítására és a kilábalás elősegítésére szolgáló európai uniós pénzügyi eszköz (RRF) 2026-ig tartó alkalmazási időszakának végére valószínűleg 900 milliárd és ezermilliárd euró közötti szintre emelkedik tovább az uniós adósságállomány.

A Moody’s hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az Európai Bizottság rendkívül hatékonyan írá-

NEMRÉGIBEN A FITCH RATINGS IS MEGERŐSÍTETTE AZ AAA BESOROLÁST

Az európai védelmi ipari program (EDIP) az az új jogalkotási kezdeményezés, amely hidat képez a 2023-ban elfogadott és 2025-ig érvényes rövid távú vészhelyzeti intézkedések, illetve a védelmi ipar felkészültségét célzó, strukturálisabb jellegű és hosszabb távú megközelítés között.

nyítja a meredeken emelkedő és tartósan magas összegű adósságkibocsátásokat.

Az EU 2021 óta évente rendre 100–150 milliárd euró új adósságot bocsát ki, és e kibocsátások iránt változatlanul nagy és sokoldalú befektetői kör tanúsít jelentős érdeklődést – áll a Moody's elemzésében.

Jóllehet az EU hitelköltségei a globális kamatfolyamatok erőteljes irányváltása közepette megemelkedtek, az unió továbbra is jelentős adósságmennyiséget tud kibocsátani versenyképes kamatok mellett – hangsúlyozza a hitelminősítő.

A Moody's kiemeli, hogy az EU közvetlen hitelkövetelési kitétsége Ukrajnával szemben jelenleg mintegy 30 milliárd euró, és az uniós vezetők februárban további 50 milliárd eurós,

2027-ig folyósítandó hitel- és adománycsomag összeállításáról egyeztek meg.

A hitelek folyósítása egy alacsony hitelképességi minősítésű, háborúban álló szuverén adós számára jelentős pénzügyi kockázattal jár, az EU által Ukrajnának nyújtott hitelek tartalékfedezeti rátája azonban 70 százalék, vagyis igen magas – áll a Moody's elemzésében.

Nemrégiben egy másik nemzetközi hitelminősítő, a Fitch Ratings is megerősítette változatlan stabil kilátással az Európai Unió lehetséges legjobb – e cég módszertanában „AAA”-val jelölt – hosszú távú besorolását. A Fitch szintén azzal a véleményével indokolta a döntést, hogy az uniós tagországok erőteljesen elkötelezettek az EU pénzügyi támogatása mellett – írja az MTI.

SZTNH: 30 százalékos európai szabadalmi díjkedvezmény a mikrovállalkozásoknak

A mikroszervezetek számára 30 százalékos díjkedvezmény lépett életbe az európai szabadalmi bejelentések terén – közölte közleményében a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.

A közlemény előzménye az Európai Környezetvédelmi Ügynökség egyik tudományos jelentése és az első európai éghajlati kockázatértékelés. A két dokumentum együtt cselekvésre szólítja fel valamennyi kormányzati szintet, de a magánsektort és a civil társadalmat is. Világosan kiderül belőlük, hogy minden fontos ágazat és szakpolitikai terület ki van téve éghajlati kockázatoknak, e kockázatok súlyosak és sürgetőek, és hogy fontos tisztázni, hogy kinek a feladata a kockázatok kezelésében.

A közlemény szerint az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) döntése értelmében április elsejétől az igénylők 30 százalékos díjcsökkentésben részesülnek a bejelentési, kutatási, vizsgálati és más díjak összegéből, akár európai szabadalmi, akár európai PCT bejelentésről van szó. A PCT, a Szabadalmi Együttműködési Szerződés, amelynek keretein belül egyetlen nyelven, egy helyen benyújtott bejelentéssel megindítható a szabadalmi eljárás akár valamennyi szerződő államban – idézi az MTI a közleményt.

A kedvezmény összege így egy adott szabadalom teljes életciklusára vetítve – a bejelentéstől az oltalmi idő lejártáig – meghaladhatja a 10 300 eurót is.

Az SZTNH hozzátette: a mikroszervezetek jelenleg az Európai Unió gazdasági szervezeteinek 99 százalékát teszik ki, és a GDP 57 százalékát adják. Az EPO és az Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatala (EUIPO) közös tanulmánya szerint az egy vagy több európai szabadalmi bejelentéssel rendelkező kkv-k növekedési valószínűsége a high-tech iparágakban 110 százalékkal, a low-tech iparágakban pedig 172 százalékkal nagyobb a szabadalmi bejelentéssel nem rendelkező versenytársaikéhoz képest.

A kedvezményre jogosultak többek között a 10-nél kevesebb főt foglalkoztató, 2 millió euró alatti éves árbevétellel rendelkező mikrovállalkozások, természetes személyek, nonprofit szervezetek, egyetemek és kutatóintézetek.

Az új intézkedés létrejöttéhez a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala is hozzájárult, a kis- és középvállalkozások, egyetemek és kutatóintézetek innovációs tevékenységének ösztönzése és a tudásalapú gazdaság fejlesztése érdekében. Az elért eredmények jól illeszkednek a hazai Neumann János programban megfogalmazott szellemi tulajdonvédelmi területen kitűzött célokhoz, sok esetben kiegészítve vagy helyettesítve azokat – írja az MTI.

Több mint 424 millió eurós támogatás 42, a kibocsátásmentes közlekedést elősegítő projektnek

Az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta, melyik 42 projekt részeseül több mint 424 millió eurónyi uniós támogatásban az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának kiépítése terén. A kiválasztott projektek elektromos töltőállomások és hidrogéntöltő pontok telepítéséhez, valamint repülőterek villamosításához fognak hozzájárulni, elősegítve a zöld megállapodásban foglalt célkitűzések teljesítését. A finanszírozás forrása az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) részét képező alternatívüzemanyag-infrastruktúra eszköz (AFIF).

A kiválasztott projektek között szerepel például az MVM ULTRA II 2023 jelű projekt, melynek célja a magyarországi TEN-T közúthálózat egyes szakaszainak villamosítása az AFIR rendelet előírásainak megfelelően. A projekt koordinátora az MVM MOBILITI Kft., az ajánlott CEF-finanszírozás összege 3 millió euró. A projekt célja 80 db 150 kW-os, bárki számára elérhető, a hálózathoz csatlakozó, minimum 600kVA teljesítménnyel működő töltőállomás létesítése 20 helyszínen az országban.

Az EU vizsgálatot indított kínai tulajdonú napelemgyártókkal szemben az állami támogatások miatt

Az Európai Bizottság szubvencióellenes vizsgálatot indított kínai tulajdonú napenergia-ipari vállalatok ellen – jelentette be a brüsszeli testület április elején.

A két különálló konzorcium ellen indított vizsgálatot a külföldi támogatásokról szóló szabályozás alapján rendelték el. Ez a jogszabály tavaly júliusban lépett hatályba, hogy megakadályozza a harmadik országokból származó olyan támogatásokat, amelyek gyanú szerint tisztességtelen versenyt teremtenek az unión belülről az MTI a brüsszeli döntést.

Az első vizsgált konzorcium a román Enevo csoport és a kínai Longi óriásvállalat egyik – németországi székhelyű – cége, a második a kínai állam tulajdonában lévő Shanghai Electric két leányvállalata.

Az Európai Bizottság e két konzorcium ajánlatát vizsgálja ki egy 110 megawatt (MW) beépített kapacitású romániai fotovoltaikus park megtervezésére, megépítésére és üzemeltetésére. Ezt a projektet részben az EU Modernizációs Alapja finanszírozza.

A külföldi támogatásokról szóló rendelet értelmében a vállalkozások kötelesek bejelenteni közbeszerzési pályázataikat az EU-ban, ha a szerződés becsült értéke meghaladja a 250 millió eurót, és ha a bejelentést megelőző három

évben legalább 4 millió euró összegű külföldi pénzügyi hozzájárulásban részesültek.

Az előzetes vizsgálatot követően a bizottság úgy ítélte meg, hogy két ajánlattevő konzorcium esetében indokolt részletes vizsgálatot indítani, mivel elegendő jel utal arra, hogy mindkettő részesült a belső piacot torzító külföldi támogatásban.

A testületnek négy hónap áll rendelkezésére, hogy döntsön a vizsgálatok fényében. A bizottság vagy megtiltja a szóban forgó vállalatoknak, hogy részt vegyenek a romániai közbeszerzési eljárásban, vagy elfogadja a csoportok által a helyzet orvoslására javasolt intézkedéseket.

Február közepén az uniós versenyhatóság már vizsgálatot indított az ágazatban világszerte kínai vasúti gyártó CRRC leányvállalata ellen, amely ajánlatot tett a bulgáriai elektromos vonatok szállítására és karbantartására. Ez volt az első vizsgálat, amelyet az új európai uniós szubvencióellenes keretszabályozás alapján indítottak. A kínai állami tulajdonban lévő CRRC végül március végén visszalépett a tendertől – írja az MTI.

Miért ne olvassunk híreket?

Provokatív, s vitára ingerlő könyvet írt Rolf Dobelli arról, hogy ne olvasunk híreket. Véleménye szerint a „hírfogyasztás időpazarlás, beszűkíti az értelmet, s a hír az a szellemnek, ami a cukor a testnek”. Kutatási eredményeket idéz, gyakorlati példákat sorol. A könyv kellően alapos, tudományos, a szerző elismert szaktekintély, így érdemes elgondolkodni állításain.

Ime a könyv fejezetcímeinek listája: „A hír az a szellemnek, ami a cukor a testnek. A radiális hírdieta. A kíméletes hírdieta. A híreknek nincs jelentőségük. Hamisan értelmezik a kockázatokat. A hírfogyasztás időpazarlás. Beszűkítik az értelmet. Megmérgezik a testet. Megerősítenek bennünket a tévedéseinkben. Akadályozzák a gondolkodást. Megváltoztatják az elménket. Manipulálnak bennünket. Megölik a kreativitást. Erősítik a vacakságot. Támogatják a terrorizmust. Megzavarják a lelki nyugalmunkat. A fejezetcímekből is kiderülnek Dobelli kritikájának sarokpontjai. Idézet a könyv bevezetőjéből: „Ez a könyvecske bőséges érveket kínál a hírfogyasztás ellen, kutatási eredményeket arról, mit művelnek velünk a hírek, és tippeket arra, miképpen fékezhetjük meg és irányíthatjuk a hírehségünket.”

Dobelli honlapjáról: „A St. Gallen Egyetemen szerzett MBA és PhD fokozatot filozófiából. Sorozatvállalkozó, gondolkodó és író. Létrehozta A Világ Elméi közösséget, benne számosan a világ legkiemelkedőbb gondolkodóiból, tudósai-iból és vállalkozóiból, köztük: a Nobel-díjas Joe Stiglitz, Henry Kissinger, David Petraeus tábornok, a CIA volt igazgatója, és mások. Rendszeres szerzője Európa legrangosabb újságjainak. Kritikusai és olvasói azzal dicsérik, hogy »egyike azon kevés íróknak, akik alaposan ismerik az üzlet világát mind a tudomány, mind pedig a gyakorlat nézőpontjából«. Könyvei kapcsán a róla szóló kritikákból ezek olvashatók:

- Megragadó tehetsége van, hogy a modern tudományos felismeréseket ösztönző és izgalmas módon mutassa be – Bruno S. Frey, a közgazdaságtan professzora, University of Basel,
- Dobelli ismét megcsinálta! Ahogy a szigorú tudományos elemzést ötvözi a maga kíméletlen filozófiai megközelítésével, mindig a mélyreható megállapításokra törekszik. Így hát ragadd meg a könyvét, s ne engedd el, amíg végig nem olvastad! –Tenley E. Albright, az MIT Collaborative Initiatives

Rolf Dobelli:

NE OLVASS HÍREKET!
Avagy miért mondj le a hírekről a testi és lelki egészséged érdekében

Libri Könyvkiadó, 2024

igazgatója, és a Harvard Medical School emeritus professzora

- Adottsága van arra, hogy felismerje a világ legjobb eszméit, és úgy rakja össze azokat, hogy az egész így még értékesebb legyen, mint a részek összege. Most ezt teszi a gondolkodás mesterségével. – Jonathan Haidt, New York University Stern School of Business, az etikus vezetés professzora.”

E könyve születését így írja le: „A The Guardian c. újság meghívott, mutassam be a Gondolj bele, hogy ne ess bele! című könyvemet (Akadémiai Kiadó, 2013.-OP.) Előttem álltak a világ egyik vezető újságjának legnagyobb szerűbb munkatársai. Rusbridger, a főszerkesztő azonban ennyit mondott: – Épp a weboldalán jártam, elolvastam azt a szemtelen cikkét. Arról beszéljen. (Idézetek innentől a könyvből) A cikk, a legfontosabb érveket szedte össze a hírek ellen. Felsoroltam érveimet, miért is kellene szakmájuk legközkedveltebb termékének, a híreknek a fogyasztását egyszerűen abbahagyni. Rusbridger körülnézett, és azt mondta: –»Szeretném, ha közzétennék Dobelli érveit. Még ma.« Négy órával később előadásom rövid változata meg is jelent a The Guardian weboldalán. Az írás az év legolvasottabb cikkei közé került.

Ez a könyvecske ezen a 'szemtelen' cikken alapul, de többet is kínál: további érveket a hírfogyasztás ellen, több kutatási eredményt arról, hogy mit művelnek velünk a hírek, és több tippet arra, miképpen fékezhetjük meg és irányíthatjuk a hírehségünket. A digitalizálással ugyanis a hírek olyan veszéllyé váltak, amitől szükséges lenne megvédenünk magunkat.

Az, hogy korlátozzuk a hírfogyasztásunkat, nem keserves lemondások sorát jelenti. Épp ellenkezőleg: fejedelmi ajándékot kapunk cserébe: rengeteg időt, és egy új látásmódot, amely segít észrevenni azokat a dolgokat, amelyek igazán fontosak, és amelyek boldoggá tesznek.”

Dr. Osman Péter

A zen köztünk van

Valóban köztünk van – jobban, mint gondolnánk. A zen elvek meggyőződéses híve volt Steve Jobs, korunk egyik legnagyobb hatású technikai kultúra teremtője, aki által vezetett innovációk átformálták szinte egész világunkat. A zen letisztult, kifinomult egyszerűségét tette – minden nehézséggel és ellenállással szemben – az Apple termékek egyik fő konstrukciós alapelvévé, amit azután a hasonló termékek más gyártói is átvettek, s ez jelenik meg mobil eszközeinkben. Jobs maga is hithű követője volt e könyv főszereplőjének, Shunryu Suzukinak.

Minderről, s Jobs és a zen kapcsolatáról részletesen ír a legnagyobbak mai világhírű életrajzírója, Walter Isaacson Steve Jobs c. könyvében (HVG Könyvek, 2011.)

„Shunryu Suzuki (1904–1971): Soto Zen szerzetes és tanító volt, aki az Egyesült Államokban népszerűsítette a zen buddhizmust. Suzuki alapította az első kolostort Ázsián kívül, a Tassajara Zen Mountain Centert, Kaliforniában. 1959-ben érkezett San Franciscóba, ahol megalapította a San Francisco Zen Centert, amely mára az Egyesült Államok legbefolyásosabb zen szervezete lett. David Chadwick (1945–) 1966-ban lett Shunryu Suzuki tanítványa. 1971-ben buddhista pappá szentelték.” – idézet a 21. Század Kiadó ajánlójából.

Chadwick Suzukiról és a könyvről: „1969-ben jelent meg a róla készült életrajzom. Azóta is gyűjtöm a róla és a zen gyakorlásáról szóló történeteket. Élőszóban és levélben faggatom az őt ismerőket emlékeikről, és folyamatosan igyekszem feldolgozni, amit a velem töltött öt év során tanultam. E könyv ezekből a beszélgetésekből és feljegyzésekből, a Zen Központ anyagaiból és egyéb forrásokból született. (Forrásmegadás nélküli idézetek a könyvből.)

Szuki fő tanítása a csend volt – ahogy felemelt egy teáscsészét, ahogy egy kerti ösvényen vagy folyosón találkozott valakivel, vagy amikor a tanítványaihoz csatlakozott a munkában, az étkezésnél vagy meditáció közben. Ám amikor a beszélgetés jött el az ideje, mély benyomást tett hallgatóságára. E könyv ezeknek a benyomásoknak a gyűjteménye. Minden egyes kis párbeszéd nyomot hagyott valakinek az emlékezetében, aki hordozta magában harminc évig vagy még tovább. (Különleges ember különleges tanítása, ami ennyire megmarad! – OP)

David Chadwick:

A ZEN KÖZTÜNK VAN
Shunryu Suzuki bölcs anekdotái és tanításai

21. Század Kiadó, 2023

Manapság szerte Nyugaton megtalálhatók az ő örökségeként és attól függetlenül alakult buddhista csoportok, amelyek nem kis részben e rendkívüli ember erőfeszítései nyomán létezhetnek.”

Japan Times: „Ezek az anekdoták humorral, bölcsességgel, megvilágosító erejű következtetésekkel, a mindennapok során megélt zen tökéletes példáival látnak el bennünket. Ez egy igazi kézikönyv, amely megmutatja, hogy élje meg az ember a zent a meditációs termeken kívül.”

A zen ezer év során, mesterek és tanítványok egymást követő nemzedékei által finomított bölcsességek rendszere és szellemi kincstára. Tanításai világlátást adnak, gondolkodásra készítenek, amiből szilárd meggyőződés, esztétikai és életstílus fakadhat. Remek elmetréning! A talányos fogalmazás művészete. Meghökken, hogy gondolkodásra késztesen. Értelmetlennek tűnő válaszok, hogy keresd bennük az értelmet. Tétélek, amelyeket cselesen talányosnak sejtünk, ám pontosan olyan egyszerűek, amilyenek látszanak. Tétélek, amely egyszerűnek látszanak, de feneketlenül mély értelmeket rejtenek. Értelem keresése, ahol az erőfeszítés csak gátol...

A Goodreads ajánlóból: „Szuki e könyvben erőteljesen és közvetlenül állítja elénk a zen tanításait. Ezek életteli találkozások a zennel, elevenbe vágók, humorosak, meglepő ellentmondásokkal szolgálnak, s a való élet környezetébe helyezve remekül megérthetők. Hangsúlyozta: miközben a buddhizmus megragadhatatlan legrényege állandó, e lényeg kifejezése mindig változik. Az itt előadott történetek mindegyike egy-egy példája ennek a sokoldalú és időtlen minőségnek.”

Dr. Osman Péter